

**UNIVERSITETŲ ETIKOS
KOMITETŲ (NE)GALIA**

DR. LORETA TAUGINIENĖ (MRU, VU)

TRUMPAI APIE SAVE

Apginta disertacija „Socialinė atsakomybė mokslinės veiklos valdyme“ (2013)

- Baltic University Programme (BUP) Honorary Recognition for the Best PhD thesis in 2013 (in the field of Sustainability)

Ankstesnė darbo patirtis MOSTA, Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje

Šiuo metu

- MRU Akademinės etikos centro vadovė, VU mokslo darbuotoja
- LURK laikinosios akademinio sąžiningumo ir etikos darbo grupės vadovė
- Europos akademinio sąžiningumo tinklo tarybos narė
- Mokslo žurnalo *Journal of Academic Ethics* redaktorių kolegijos narė

ETIKOS INFRASTRUKTŪRA

(HOFFMAN ET AL., 2001; NIJHOF ET AL., 2012; SHARP PAINE, 1994; TAUGINIENĖ, 2013)

Tai pasirinktų etikos vadybos priemonių, atitinkančių organizacijos misiją ir vertybes, visuma, padedanti užtikrinti organizacijos sąmoningumą, savikontrolę ir integralumą.

- **Institucionalizavimas** – pasirinktų priemonių, veiksmų įtvirtinimas, jų nuolatinė stebėseną ir įgyvendinimas kasdienėje organizacijos veikloje, siekiant konkrečių tikslų ir rezultatų

PAVYZDYS – KODĖL VERTYBĖS SVARBIOS?

Stojantieji vs aukštosios mokyklos administracija (Kelley et al., 2005)

- Daugiau kaip 70 stojančiųjų į prestižines magistrantūros verslo administravimo programas įvedė pavogtą slaptažodį į e-sistemą siekdami nustatyti, ar jie buvo priimti į pageidaujamą studijų programą prieš aukštosios mokyklos oficialų pranešimą.

PAVYZDYS – KODĖL VERTYBĖS SVARBIOS?

Trijų aukštųjų mokyklų reakcingumas į tokį veiksma:

- **HARVARDO UNIVERSITETAS** atmetė visų stojančiųjų prašymus, nes jie pažeidė universiteto etikos normas
- **STANFORDO UNIVERSITETAS** paprašė pažeidėjų pateikti paaiškinimus, kas juos paskatino taip pasielgti
- **DARTMOUTH UNIVERSITETAS** priėmė visus stojančiuosius

ETIKOS INFRASTRUKTŪROS PRIEMONĖS

(DRISCOLL ET AL., 1999; FRANCIS ET AL., 2003)

Etikos mokymai

Etikos kodeksas

Etikos komisija

Pagalbos linija

Įvairios procedūros

E-platformos, e-įrankiai

Kontrolierius/darbuotojas/padaliny

Veiklos auditas (etika)

Pranešimas

UNIVERSITETŲ ETIKOS KOMITETAI

KOKIA JŲ GALIA?

METODAI

Duomenų rinkimas

- Etikos kodeksai (14)
- Etikos komitetų veiklos nuostatai/reglamentai (7)
- Pusiau struktūruoti interviu (6)

Duomenų analizė

- Kokybinė turinio analizė

TYRIMO KLAUSIMAI

Kokio pobūdžio yra etikos komiteto funkcijos?

Koks etikos komiteto vaidmuo sprendimų priėmime?

TYRIMO REZULTATAI

Etikos komiteto funkcijos:

- Nagrinėti galimus etikos (ne teisės!) pažeidimus
- Inicijuoti ir teikti universiteto administracijai (pvz., Senatui) pakeitimų projektus
- Teikti rekomendacijas dėl universiteto tam tikrų procedūrų
- Svarstyti siūlymus dėl etikos kodekso tobulinimo
- Vykdyti etikos kodekso įgyvendinimo priežiūrą
- Teikti rekomendacinio pobūdžio sprendimus
- Inicijuoti tyrimą dėl visuomenės atgarsio sulaukusio atvejo (itin reta!)
- Įvertinti, ar dokumento projektas atitinka etikos normas (itin reta!)
- Inicijuoti prevencines priemones (itin reta!)

Etikos komitetų veikla iš esmės grįsta intervencija.

TYRIMO REZULTATAI

Etikos komitetai neskelbia nuasmenintų protokolų, veiklos ataskaitų; tai neatsispindi ir rektoriaus metinėse ataskaitose

- Nevykdoma etikos infrastruktūros efektyvumo stebėseną
- Neapsvarstomas etikos komiteto veiklos poveikis įtvirtinant vertybes ir etikos principus

Etikos komiteto sudėtis

- Ne ekspertai
- Išorinės pagalbos galimybė

TYRIMO REZULTATAI

Etikos komiteto veiklos iššūkiai

- Jo vaidmens nesuvokimas (pvz., susidorojimo/nukryžiavimo instrumentas, baudimo institutas; procedūrų laikymosi ignoravimas; kompetencija vertinti konkretų pažeidimą)
- Bendradarbiavimo trūkumas (pvz., dėl protokolo kokybės, kitų vidaus dokumentų atitikties etikos normoms vertinimo)
- Sankcijos skyrimas (neaiškūs sankcijos skyrimo kriterijai) – **norėtų imtis švietėjiškos veiklos**
- Pažeidėjo ir kaltės nustatymas per labai ribotą laiką esant minimaliems ištekliams (pvz., atpirkimo ožio paieškos)

TYRIMO REZULTATAI

Etikos komiteto veiklos iššūkiai

- Teisinio reguliavimo trūkumas nacionaliniu mastu, ypač dėl sąvokų ir jų turinio apibrėžimo (jei neapibrėžta, tai ir nebaudžiama)
- Perteklinis studentų įtraukimas (pvz., studentai turėtų dalyvauti svarstant tik jų klausimus)
- Etikos ir teisės normų santykis (pvz., etikos pažeidimai įvardinti vidaus dokumente tampa teisės pažeidimu(?); vengiama spręsti atvejį, kai jį svarsto AEPKT ar teisminės institucijos)
- Perteklinis formalizavimas (pvz., sąžiningumas yra savaime vertybė – arba ją turi, arba ne)

GALIMI SPRENDIMAI

INSTITUCINIŲ MASTU

Organizuoti mokymus tiek etikos komiteto nariams, tiek akademinės bendruomenės nariams

Tobulinti etikos komiteto veiklos reglamentą (pvz., sankcijų skyrimo kriterijai; švietėjiškos veiklos vykdymas)

Formalizuoti tam tikrus procesus (SOP)

Įtraukti etikos komitetą į rengiamų dokumentų projektus ir kitus akademinis procesus

NACIONALINIŲ MASTU

Perimti akademinės etikos sąvokyną, gaires, adaptuoti procedūras (pvz., Europos akademinio sąžiningumo tinklo parengtas *Glossary for Academic Integrity*)

Įvardinti akademinę etiką strategine studijų ir mokslo kokybės užtikrinimo sritimi, kuriai būtini ir finansiniai ištekliai, ir žmogiškieji ištekliai

[Journal of Academic Ethics](#)

December 2016, Volume 14, [Issue 4](#), pp 327–344 | [Cite as](#)

Embedding Academic Integrity in Public Universities

Authors

[Authors and affiliations](#)

Loreta Tauginienė

Article

First Online: 31 October 2016

Abstract

Particular concern about academic ethics in higher education and research institutions (HERIs) in Lithuania was addressed in 2009 by the national decision to establish an Office of Ombudsman for Academic Ethics and Procedures (Office). The decision was taken during the approval of the revised Law on Higher Education and Research by the Parliament of Lithuania. Following two failed attempts to appoint an ombudsman, the Office began to function in 2014. Since then, the ombudsman, alongside other state institutions, has been empowered to implement national higher education and research policy. At the outset of the Office activity it

ŠALTINIAI

- Driscoll DM and Hoffman WM (1999) Gaining the Ethical Edge: procedures for delivering values-driven management. *Long Range Planning* 32(2): 179–189.
- Francis R and Armstrong A (2003) Ethics as a Risk Management Strategy: The Australian Experience. *Journal of Business Ethics* 45(4): 375–385.
- Hoffman WM, Driscoll DM and Painter-Morland M (2001) Integrating ethics into organisational cultures. In C. Moon & C. Bonny (Eds.), *Guide to business ethics: facing up to the issues* (pp. 38–54). EIU: Economist Intelligence Unit.
- Kelley PC, Agle BR and DeMott J (2005) Mapping Our Progress: Identifying, Categorizing and Comparing Universities' Ethics Infrastructures. *Journal of Academic Ethics* 3(2-4): 205–229.
- Nijhof A, Wilderom C and OostM (2012) Professional and institutional morality: building ethics programmes on the dual loyalty of academic professionals. *Ethics and Education* 7(1): 91–109.
- Sharp Paine L (1994) Managing for organizational integrity. *Harvard Business Review* 72(2): 106–117.
- Tauginienė L (2013) *Socialinė atsakomybė universiteto mokslinės veiklos valdyme*. Doctoral Dissertation. Vilnius: Mykolas Romeris University.
- Tauginienė L (2016) Embedding Academic Integrity in Public Universities. *Journal of Academic Ethics* 14(4): 327–344.

DĒKUI!

El. p.: lotaugi@mruni.eu; loreta.tauginiene@knf.vu.lt